

CD ✓

Imperativ

Zvonar

Za svete mise dok bi se u općoj šutnji čuo samo glas svećenika i brujanje ministranskih odgovora, on stane iznenada iz puna grla kleti lemozinu koja se negdje zavrpla; ili počne ružiti koga od prisutnika da mu je dužan zvonarinu i kako ga prikratio za dar o Trim kraljevima. Čuli su ga često župljani gdje za vrijeme čišćenja crkve razgovara sa svecima u molitvi i naziva župnika svetokradicom, jer je – Bože, očuvaj nas od kuge, glada i rata – potajice prodao drva iz župne zajednice i prisvojio crkvene prostirke! – Oružnike ću mu dovesti, sveti Roče, oružnike! ... Oče naš, koji jesi na nebesima ... Cigan! Nije znao ni da se okrene pred oltarom dok mu nije Tvoj imenjак preponizno pokazao ... Neka se sveti ime Tvoje i neka dođe ... A sada u litanijama spominje neke svece golobracc koji nisu sposobni ni za vaše šegrte ... sveti Ilija natkrili nas, sveti Petre zaštiti nas, sveti Matija usliši nas, sveti Luka pomiluj nas, sveti Marko otjeraj od nas zla ... Fuj, lopovi, prevaranti, lupeži idu u crkvu i kleče, prokletnici, gnusci ... Na čast Majčici Božjoj Snježnoj, Majčici Božjoj Bistričkoj ... blagoslovi i uzvisi nas ...

(Ivan Goran Kovačić, *Sedam zvonara Majke Marije*, ulomak)

Kako doživljavaš lik iz toga ulomka? U svome monologu zvonar izmjenjuje molitvu i svoje komentare o župniku. Pročitaj molitvu ispuštajući komentare o župniku.

Glavni junak pripovijetke I. G. Kovačića, stari Rok, zvonar crkve Majke Marije, u svojoj molitvi obraća se svecima upućujući im molbe:

Očuvaj nas od kuge ... Neka se sveti ime Tvoje i neka dođe ...
 ... sveti Ilija **natkrili** nas, sveti Petre **zaštiti** nas, sveti Matija **usliši nas**, sveti Luka **pomiluj nas**, sveti Marko **otjeraj** od nas zla ... **blagoslovi i uzvisi nas ...**

Izriču li istaknuti glagoli vrijeme vršenja glagolske radnje?

Izravno obraćanje iskazano je glagolskim oblikom koji ne kazuje glagolsko vrijeme nego način – kako se govornik odnosi prema radnji izrečenoj glagolom. Glagolski oblici kojima se izriče odnos govornika prema vršenju glagolske radnje nazivaju se **glagolski načini**.

Glagolski način kojim se izriče **zapovijed, zabrana, savjet, opomena, poticaj** ili **molba** naziva se **imperativ** ili **zapovjedni način**.

 Imperativ se tvori dodavanjem nastavaka.

2. l. jd.	<i>zaštiti</i>	<i>očuvaj</i>	<i>čuj</i>
1. l. mn.	<i>zaštitimo</i>	<i>očuvajmo</i>	<i>čujmo</i>
2. l. mn.	<i>zaštitite</i>	<i>očuvajte</i>	<i>čujte</i>

Glagoli kojima osnova završava na *-j* imaju nastavke *-Ø, -mo, te: stoj, stojmo, stojte*.
Neki mogu imati dvojake oblike. Npr. *broj* i *broji, brojmo* i *brojimo, brojte* i *brojite*.

 Pronađi u tekstu sve imperitive.

Imperativ nema oblika za prvo lice jednine. Zašto? Možemo li sebi zapovijedati ili se obraćati u 1. licu?

Imperativ nema oblike ni za 3. lice jednine i množine. Može li se izravno obraćati negovornoj (nenazočnoj) osobi – tj. onoj koja nije ni govornik ni sugovornik?

Za treće lice jednine i množine upotrebljavaju se dvočlani oblici: čestica *neka* + prezent.

Npr. *neka zaštititi* *neka očuva* – za 3. l. jd.
neka zaštitite *neka očuvaju* – za 3. l. mn.

Zabrana se izriče posebnim oblicima:

nemoj, nemojmo, nemojte + infinitiv.

Npr. *nemoj reći* ...

Imperativ je pomoćnoga glagola *biti*: *budi, budimo, budite*.

 Kojim su nastavcima tvoreni sljedeći imperativi?

Promotri:

reći **reci** ← rek + -i

leći **leži** ← leg + -i

SIBILARIZACIJA

brisati **briši** ← bris + -ji

puzati **puži** ← puz + -ji

JOTACIJA

 Imperativom se može izreći i vrijeme:

- a) prošlost: *Ljetos sam bio na moru, pa **plivaj, roni, zabavljaj se do mile volje.***
Imperativ kojim se izriče prošla radnja naziva se **pripovjedni imperativ**. Koristi se u živu pripovijedanju, a može se zamijeniti aoristom i perfektom:

*Ljetos sam bio na moru, **plivao sam, ronio i zabavljao se do mile volje.***

- b) svevremnost: **Krsti vuka, a vuk u goru!**

Takav se imperativ najčešće koristi u poslovicama, zato se naziva **svevremenski ili poslovični imperativ**.

pripovjedni imperativ

svevremenski imperativ